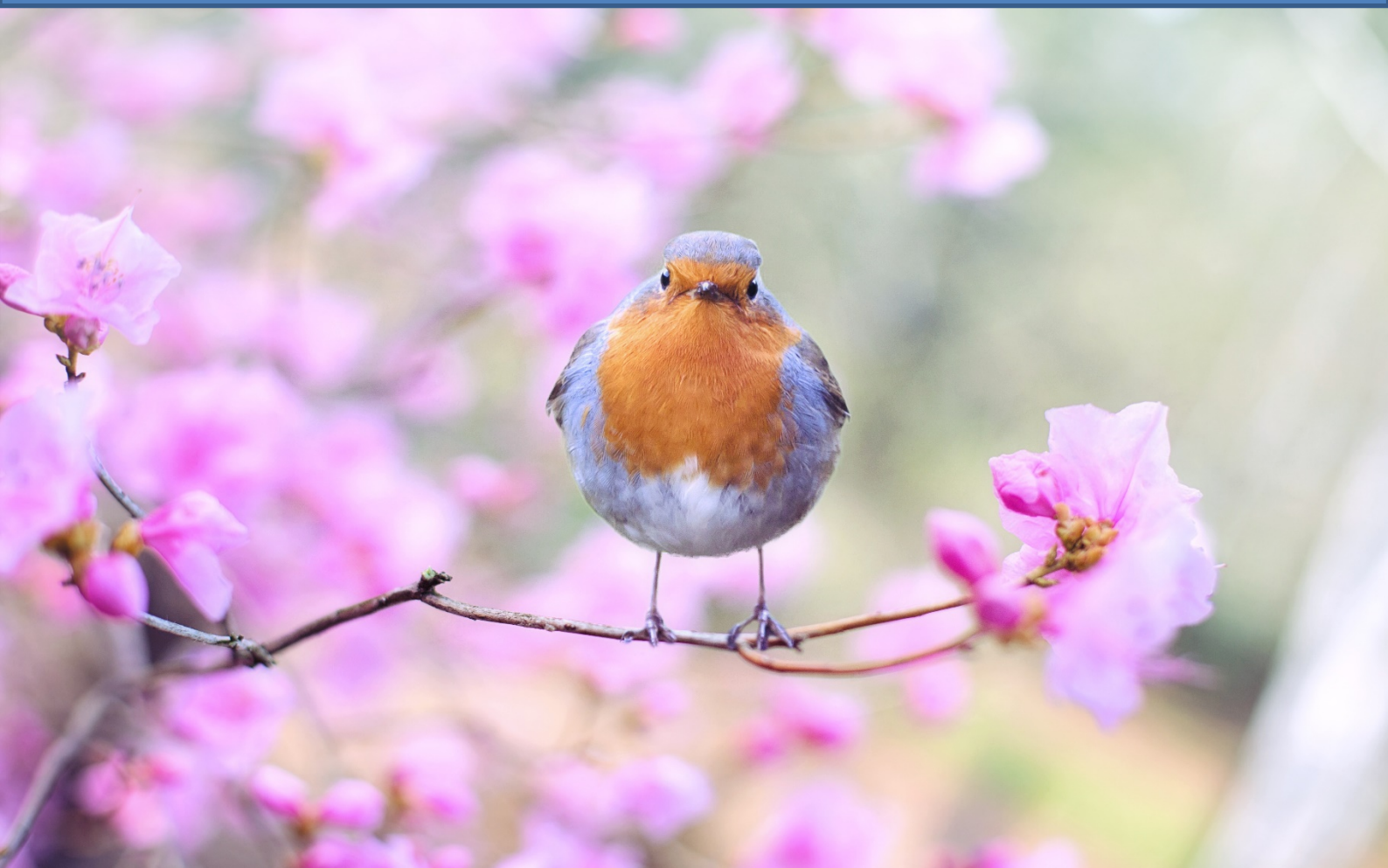

Meicirculaire 2023

Gemeente Ouder-Amstel

Colofon

Duo+
Vondelstraat 1
1191 BD Ouderkerk aan de Amstel

Postadres
Postbus 35
1190 AA Ouderkerk aan de Amstel

Telefoon
(0297) 51 32 32
Fax
(0297) 51 32 32

BTW-nummer
854833171BO1
KvK-nummer
62475436

Inhoud

Advies	4
Samenvatting	4
Leeswijzer	5
Toelichting mutaties Meicirculaire 2023	5
Tabel mutaties Meicirculaire	6
Toelichting Accresontwikkeling	7
Toelichting Uitkeringsbasis en Uitkeringsfactor	8
Taakmutaties	8
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag (structureel)	8
GDI voorzieningen 2022 (incidenteel)	8
Flankerend beleid energiearmoede (incidenteel)	8
Lpo Sociaal domein (Participatie, Aanvullende Post Jeugdzorg en Voogdij 18+) (tot en met 2025)	9
Korting door compensatieregeling voogdij 18+ (incidenteel)	9
Eigen bijdrage WMO (structureel vanaf 2025).....	9
Jeugdzorg (hervormingsagenda) (incidenteel 2024 en 2025)	9
Integratie- en decentralisatie uitkeringen	10
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (structureel).....	10
Leerlingenvervoer Oekraïne (incidenteel)	10
Taal voor ontheemden uit Oekraïne (incidenteel)	10
Maatschappelijke begeleiding en ELIPS (incidenteel)	11
Integratie-uitkering Participatie (structureel)	11
Inkomstenderving 2021 (incidenteel)	11
WOZ	11
WOZ-waarde mutatie (structureel)	11
WOZ aanpassing rekentarief (structureel)	11
Overige ontwikkelingen	12
Energietoeslag 2023 (incidenteel)	12
Herijking gemeentefonds	12
Algemene uitkering	12

Advies

- De financiële consequenties 2023 te betrekken bij de eerstvolgende tussentijdse rapportage;
- De financiële consequenties 2024 en verder te betrekken bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2024;
- Inkomsten die een duidelijke grondslag hebben in relatie met uitgaven, in samenhang te bezien;
- Kennis te nemen van de overige ontwikkelingen van deze circulaire/memo;
- De organisatie te informeren over de uitkomsten/memo.

Samenvatting

Het gemeentefonds is veruit de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten en dus van groot belang voor de financiële kaders voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2024 – 2027, maar ook voor de actualisatie van het huidige dienstjaar 2023. De Meicirculaire¹ geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid. In de circulaire worden naast taakmutaties ook de loon- en prijsontwikkelingen geactualiseerd.

De belangrijkste mutaties vanuit de meicirculaire 2023 zijn:

- de afrekening van inkomstenderving van corona 2021 welke nu is afgerekend
- de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling; in de begroting 2024 zal dit verwerkt worden en zullen ook de geraamde uitgaven voor loon- en prijsontwikkeling worden opgenomen
- aanpassingen van debudgetten jeugd ook al waren die eerder al grotendeels geraamd opgenomen

De mutaties als gevolg van de meicirculaire 2023 worden samenvattend veroorzaakt door:

- (Accres)ontwikkeling agv loon- en prijsontwikkelingen (structureel);
- Compensatie 2027 agv wegvallen volumedeel (structureel vanaf 2027);
- Actualiseren van de maatstaven (structureel);
- Principeakkoord Hervormingsagenda Jeugdzorg (incidenteel 2024 en 2025);
- Compensatie kosten aanzuigende werking invoering abonnementstarief in het verleden (structureel);
- Terugdraaien oude- en invoering nieuwe Eigen bijdrage WMO (structureel vanaf 2025);
- Taakmutaties (energie)armoede (incidenteel 2023);
- Vervallen Decentralisatie-uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches binnen gemeentefonds naar Specifieke Uikering (GALA) (structureel);
- Vergoeding vervoer- en taal Ontheemden Oekraïne (incidenteel 2023);
- Vergoeding inkomstenderving Covid-19 2021 (incidenteel 2023);
- Aanpassing WOZ waarden en daarmee samenhangend rekentarief (structureel).

Bovenstaande leidt samengevat in totaal tot de volgende mutaties in het gemeentefonds voor de (meerjaren) begroting 2023 – 2027:

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Eindstand Decembercirculaire 2022	21.087	21.612	21.944	21.392	20.428
Eindstand Kadernota 2024	21.549	22.275	22.607	21.623	21.950
Eindstand Meicirculaire 2023	21.648	22.794	23.157	21.514	21.595
Mutaties Meicirculaire tov Decembercirculaire 2022	560	1.183	1.213	121	1.168
Mutaties Meicirculaire tov Kadernota 2024	99	519	550	-109	-355

Binnen de circulaire zijn effecten voor de inkomsten opgenomen, die een directe relatie hebben met inkomsten en uitgaven binnen het betreffende (deel)programma in de begroting. Deze posten betreffen voornamelijk

¹ [Meicirculaire 2023](#)

- a. de compensatie volumedeel 2027, waarvan de verwachting is dat hier een uitname op zal plaatsvinden voor bekostiging van het BTW comensatiefonds;
- b. de compensatie van het eenmalig vervallen van de taakstelling op de uitgaven Jeugd (€ 100 mln.) en;
- c. de invoering van de nieuwe eigen bijdrage WMO.

Geadviseerd wordt om deze mutaties binnen het gemeentefonds in samenhang te bezien met de mutaties/keuzes die te maken zijn binnen het betreffende programma in de begroting. Dit is met name van belang voor het effect op het begrotingsresultaat. Voor wat betreft punt a., deze is reeds als negatieve stelpost opgenomen in het effect van deze Meicirculaire.

Leeswijzer

Er zijn veel ontwikkelingen gaande op het gebied van gemeentelijke financiën en het gemeentefonds. De oorlog in de Oekraïne, de onzekerheid over de herijking van het gemeentefonds op middellange en lange termijn, het vormgeven van de hervormingsagenda binnen de jeugdzorg en de hoge inflatie maakt dat de berichtgeving van vandaag de volgende dag alweer is aangevuld of toch weer anders is.

De informatie bij de Meicirculaire is dan ook een momentopname en geeft een vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk. Er is sprake van een bijstelling van de maatstaven voor aan de hand van de laatste specificatie van BZK en een eigen actualisatie van maatsatven met de grootste financiële impact. Daarnaast bevat de memo een actualisatie van de belangrijkste ontwikkelingen die op het moment van samenstelling bekend zijn.

Om deze reden wordt er bij deze memo een onderscheid gemaakt tussen 'wat is nodig' en 'wat is zinvol om te weten'. Het onderdeel 'wat is nodig' is opgenomen onder het hoofdstuk Toelichting mutaties Meicirculaire 2023 en het onderdeel 'wat is zinvol' onder het hoofdstuk 'Overige ontwikkelingen'. Dit uitdrukkelijk met de opmerking dat de onderdelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn om een totaalbeeld van de ontwikkelingen te kunnen hebben.

Toelichting mutaties Meicirculaire 2023

Uitgangspunten berekening

De berekeningen zijn gemaakt op basis van de maatstaven in de laatst bekende specificatie nr. 3 per 25-5-2023 van het Ministerie BZK. Nog niet alle maatstaven zijn met de status "definitief" verwerkt, wat wil zeggen dat voor die onderdelen nog mutaties kunnen komen met een financiële impact. In de Septembercirculaire zal een verdere actualisatie worden opgenomen. Zoals gebruikelijk loopt het financieel effect van het verder definitief worden van de maatstaven mee in het volgende jaar.

Tabel mutaties Meicirculaire

<i>bedragen x 1.000</i>	2023	2024	2025	2026	2027
Eindstand decembercirculaire 2022 ex stelposten	21.087	20.969	21.559	21.206	20.314
Opgenomen stelposten					
Stelpost Jeugdzorg vanaf 2023 hervormingsagenda factor 0,75		520	479	330	309
Stelpost Jeugdzorg vanaf 2023 aanvullende 1511 mln. + factor 1,00		123	-94	-144	-195
Totaal stelposten	-	643	385	186	114
Eindstand Decembereirculaire	21.087	21.612	21.944	21.392	20.428
Meicirculaire 2023					
Uitkeringsfactor, algemeen					
Loon- en prijsontwikkeling (lopende prijs)	181	1261	1518	1503	1532
Lopende naar constanteprijs vanaf 2025			-271	-368	-418
Plafond BCF, afrekening ruimte over het jaar 2022	-2				
Financieringssysteem					625
Financieringssysteem - deel BCF					52
Overig (volgens circulaire)	20	20	39	39	40
Afronding op algemene mutaties (restand overige ontwikkelingen)	-22	10	14	-14	20
Subtotaal:	177	1.290	1.298	1.161	1.850
Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis					
Hoeveelheidsverschillen	72	68	58	-1.135	-405
Ontwikkeling uitkeringsbasis in meicirculaire 2023	-98	59	58	58	60
Subtotaal:	-26	127	116	-1.077	-346
Taakmutaties					
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	4	4	4	4	4
GDI voorzieningen 2022	-6				
Flankerend beleid energiearmoede	24				
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	19				
Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie	3	3	4	0	0
Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp		42	24	0	0
Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	28	28	29		
Compensatieregeling voogdij 18+	-16				
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-6				
Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief)			43	38	33
Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO			39	34	30
Herinvoering eigen bijdrage WMO				-79	-70
Jeugdzorg		707	425		
Voorschoolse educatie	1	1	1	1	1
Subtotaal:	51	786	569	-3	-2
IU/DU/SU					
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsporcoaches (DU)	-50	-50	-50	-50	-50
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	1	1	1	1	1
Armoedebestrijding kinderen (DU)		4	4	4	4
Wet Goed Verhuurderschap	7				
Leerlingenvervoer Oekraïne	23				
Taal voor ontheemden uit Oekraïne	11				
Maatschappelijke begeleiding	7				
Einde lening Inburgeringsplicht (ELIP)	1				
Inkomstendering 2020 en 2021	266				
Subtotaal:	265	-45	-45	-45	-45
WOZ					
WOZ-waarden mutaties	77	-163	-168	265	-45
Maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven		-187	-189	-197	-211
Subtotaal:	77	-350	-357	68	-256
3 D's in het sociaal domein					
Participatie (IU)	17	17	17	18	18
Subtotaal:	17	17	17	18	18
Subtotaal mutaties	560	1.825	1.598	121	1.220
Mutaties stelposten agv circulaire					
Stelpost Jeugdzorg vanaf 2023 (75%)		-520	-479		
Stelpost Jeugdzorg vanaf 2023		-123	94		
Financieringssysteem - deel BCF					-52
Subtotaal stelposten	-	-643	-385	-	-52
Mutaties incl. stelposten	560	1.183	1.213	121	1.168
Eindstand Meicirculaire 2023	21.648	22.794	23.157	21.514	21.595

Toelichting Accresontwikkeling

Accresontwikkeling (loon- en prijscompensatie) en Financieringssysteem

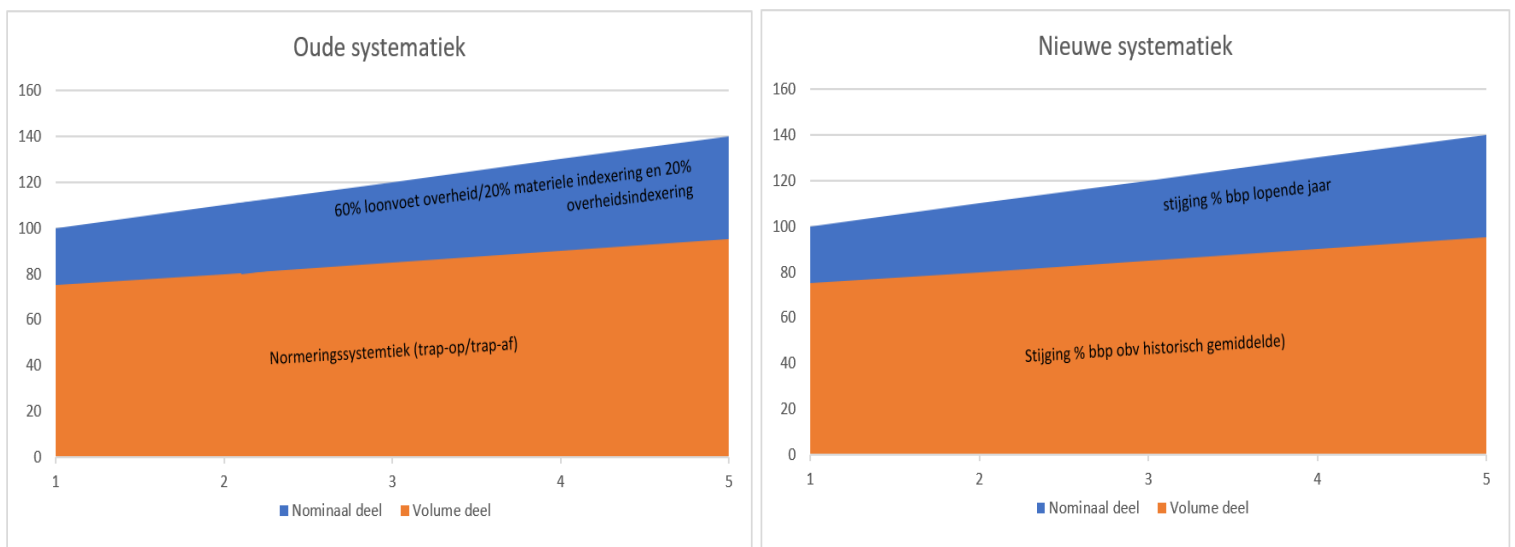
De stijging van het gemeentefonds is sinds de meicirculaire 2022 gesplitst in een volume- en nominaal deel. Het nominale deel omvat de bijstelling voor inflatie (loon- en prijsontwikkeling (lpo)) en moet gemeenten in staat stellen om, als gevolg van inflatie, haar reguliere taken uit te blijven voeren. Het volume deel is bedoeld om stijgingen in verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld inwoners-aantallen) op te vangen, maar ook om vanuit de normeringssystematiek (trap-op trap-af) gemeenten mee te laten groeien of dalen met de Rijksuitgaven.

Om gemeenten meer financiële stabiliteit te geven was het volumedeel tot en met 2025 al eerder vastgeklekt. In het coalitieakkoord is ook besloten om het volume-accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven (trap-op trap-af). In de Septembercirculaire 2022 is er in eerste instantie voor 2026 eenmalig een vaste compensatie geweest voor het laten vervallen van deze normeringssystematiek. In deze Meicirculaire wordt vanaf 2027 structureel € 1 mrd., minus een verrekening van € 76 mln voor het btw-compensatiefonds, als compensatie voor het volumedeel toegevoegd. Deze € 76 mln. verrekening betreft voor Ouder-Amstel € 52.000 en wordt als negatieve stelpost opgenomen op de compensatie verwerkt. Dit wordt de nieuwe financieringssysteematiek voor het volumedeel als vervanger van de oude normeringssystematiek.

Het kabinet heeft, als uitwerking van het coalitieakkoord, besloten dat het gemeentefonds vanaf 2027 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal %-bbp volgt. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het %-bbp, waardoor het gemeentefonds minder schommelt. Het nominaal deel (indexatie voor compenseren van inflatie) volgt vanaf dan het %-bbp van het lopende jaar. In deze circulaire is de koppeling aan bbp vanaf 2027 (zowel voor het volume- als nominale deel) nog niet verwerkt.

Doordat het volumedeel is vastgezet tot en met 2025 en vanaf 2026 een vaste vergoeding kent, welke nog niet met het bbp is geïndexeerd, betreft de accresontwikkeling in deze circulaire dus bijna alleen loon- en prijsontwikkeling.

In onderstaande grafiek is de oude- en nieuwe systematiek grafisch weergegeven:

De systematiek van de loon- en prijsontwikkeling wordt (net als bijna driekwart van de gemeenten) gebaseerd op een constante prijsberekening. Hiervoor wordt gekozen, omdat een structurele indexering aan zowel de lasten- als batenkant een te

grote onzekerheid qua voorspelbaarheid met zich meebrengt, waardoor grote schommelingen in de begroting worden voorkomen. De indexering vindt alleen plaats (voor zowel de baten als lasten) voor het huidige en eerstvolgende begrotingsjaar. De structurele indexering (lopende prijsberekening) wordt de jaren daarna gecorrigeerd om een constante prijs als indexering te kunnen hanteren. In deze circulaire wordt het eerstvolgende begrotingsjaar 2024 qua indexering opnieuw bepaald. Het effect hiervan resulteert in een forse loon- en prijsbijstelling van maar liefst 44 uitkeringspunten als gevolg van de hoge inflatie.

Toelichting Uitkeringsbasis en Uitkeringsfactor

Hoeveelheidsverschillen

Aan de hand van de laatste specificatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) en een eigen actualisatie van een aantal maatstaven zijn hoeveelheidsverschillen ontstaan. Met name de aanpassing op de fasering van oplevering nieuwe woningen en de daarmee samenhangende maatstaven zijn van invloed op deze hoeveelheidsverschillen.

Uitkeringsfactor

De uitkeringsbasis wordt gebaseerd op de aantallen van maatstaven vermenigvuldigd met een prijs per eenheid die daaraan is gekoppeld. De uitkeringsbasis wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor om zo het totaal beschikbare bedrag binnen het gemeentefonds te kunnen verdelen. Wanneer de omvang van het gemeentefonds dus wijzigt, zal ook de uitkeringsfactor wijzigen.

Taakmutaties

Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag (structureel)

Door de invoering van de Wet nieuwe procedure vaststellingsuitslagen is de financiering aangepast. Er is nu structureel geld beschikbaar voor de uitvoering van de wet en is niet meer gekoppeld aan het daadwerkelijk plaatsvinden van verkiezingen in een gegeven jaar.

GDI voorzieningen 2022 (incidenteel)

Er is een generieke digitale infrastructuur (GDI) welke ook door gemeenten worden gebruikt (bijvoorbeeld Digid). De financiering wordt vanaf 2023 door het Ministerie van BZK gedaan. Om de centrale financiering vorm te geven, wordt incidenteel geld beschikbaar gesteld vanuit het gemeentefonds en overgeheveld naar de begroting van BZK.

Flankerend beleid energiearmoede (incidenteel)

In 2023 wordt incidenteel geld beschikbaar gesteld om huishoudens, die te maken hebben met de gevolgen van de hoge inflatie, tijdig in beeld te krijgen. De extra inzet zal met name gericht zijn op het gebied van Vroegsignalering, om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen bij deze groep te voorkomen. Op een later moment zal bekend worden wat er voor 2024 beschikbaar zal komen voor gemeenten.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden (incidenteel)

Er wordt geïnvesteerd in een betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Door het beschikbaar stellen van extra middelen kunnen gemeenten inzetten op prioriteiten binnen de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden² zoals het terugdringen van de verdubbeling van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede.

² [Kamerbrief Aanpak geldzorgen armoede en schulden](#)

Lpo Sociaal domein (Participatie, Aanvullende Post Jeugdzorg en Voogdij 18+) (tot en met 2025)

Voor Participatie, Voogdij 18+ en Jeugdzorg geldt dat deze posten niet meelopen bij de berekening van de Loon- en prijsontwikkeling binnen het accres, terwijl er wel sprake is van lpo. Middels deze inkomsten wordt er toch lpo gecompenseerd. Zo staat op de begroting van het Rijk een Aanvullende Post Jeugdhulp gereserveerd. Een deel hiervan wordt ter compensatie van het niet realiseren van de hervormingsagenda vrijgegeven (zie verderop het onderwerp "Jeugdzorg") en wordt nu ook geïndexeerd. Voor Participatie en Voogdij 18+ geldt dat de middelen vanaf 2023 zijn overgeheveld van de Integratie-uitkering naar de algemene uitkering. Volgens de huidige systematiek zou dan geen lpo plaatsvinden. Daarom wordt voor dit overgeheveld budget nog één keer lpo toegekend t/m 2025.

Korting door compensatieregeling voogdij 18+ (incidenteel)

Voor de overheveling van de Integratie-uitkering Voogdij 18+ naar de algemene uitkering was voor gemeenten een compensatieregeling beschikbaar. De oude financiering was gebaseerd op basis van historisch gebruik, de nieuwe verdeling is opgenomen in het nieuwe verdeelmodel welke bij de herijking van het gemeentefonds is ingevoerd. Deze compensatieregeling voorziet gemeenten die op basis van de nieuwe verdeling een fors nadelig effect ondervonden op basis van een afzonderlijke Integratie-uitkering, die gefinancierd wordt door een onttrekking aan de algemene uitkering. De DUO-gemeenten hebben geen compensatie middels de Integratie-uitkering ontvangen, maar krijgen wel de korting in de algemene uitkering door deze interne verschuiving.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming (incidenteel)

Door de hoge werkdruk en wachtlijsten in de jeugdbescherming is er eenmalig € 10 mln. beschikbaar gekomen ten behoeve van de daling van de werkdruk.

Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief) (structureel vanaf 2025)

Als onderdeel van het Integraal Zorgakkoord is afgesproken dat gemeenten vanaf 2025 structureel gecompenseerd worden; de aanzuigende werking als gevolg van het destijds invoeren van een vast abonnementstarief is groter dan destijds werd verondersteld.

Eigen bijdrage WMO (structureel vanaf 2025)

Het abonnementstarief binnen de Wmo 2015 wordt afgeschaft. Hiervoor in de plaats komt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Anders dan in het coalitieakkoord was voorzien, wordt de inkomensafhankelijke bijdrage niet alleen ingevoerd voor Huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo voorzieningen waar nu het abonnementstarief van toepassing is. Om deze reden wordt de eerdere korting op het gemeentefonds teruggedraaid (Meicirculaire 2022) en daar komt een nieuwe (hogere) korting voor in de plaats. Uitgangspunt van het Rijk is dat gemeenten hier binnen de budgetten van Wmo een inkomstenpost voor de eigen bijdrage als tegenhanger opnemen, waarmee dit een budgetair neutraal effect geeft.

Jeugdzorg (hervormingsagenda) (incidenteel 2024 en 2025)

Het Rijk en de VNG hebben 18 april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd³. In deze circulaire wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, voor 2024 € 1.454 mln. en voor 2025 € 954 mln. beschikbaar gesteld. Van de extra middelen wordt een deel vanuit de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ingezet voor de investeringen en uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda. Voor 2024 gaat dit om een bedrag van € 91 mln. en voor 2025 € 95 mln. Per saldo wordt dus voor 2024 € 1.363 mln. en voor 2025 € 859 mln. aan de algemene uitkering toegevoegd. Voor de jaren 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd en

³ [Principe akkoord Hervormingsagenda Jeugd](#)

zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na het advies van de deskundigencommissie⁴ en besluitvorming daarover.

Verder is één van de financiële afspraken in het principeakkoord dat de huidige besparingsreeks van 2023 t/m 2025 voor respectievelijk € 374 mln., € 463 mln. en € 570 mln. wordt bevroren op het niveau van € 374 mln. (dus op het niveau 2023). Voor 2026 staat de besparing, zoals eerder voorzien, op € 961 mln. en loopt op tot iets meer dan € 1 mrd. voor het jaar 2027.

Ook zijn afspraken gemaakt over de aanvullende besparing van € 100 mln. voor 2024 vanuit het coalitieakkoord, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Voor 2024 geldt dat de geraamde extra besparing van € 100 mln. vanwege een vertraging in de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd is vervallen. Het vervallen van de extra korting voor 2024 heeft geen budgettair effect. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening moesten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming voor de uitgaven. Om deze reden wordt voorgesteld de opgenomen negatieve stelpost aan de uitgavenkant te laten vervallen.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (structureel)

Op 8 februari 2023 is de Regeling specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (SPUK-SGCS, ook wel 'brede SPUK') gepubliceerd⁵. Voor de bestaande Brede Regeling Combinatiefuncties betekent dit een wijziging van het type uitkering van een decentralisatie uitkering binne het gemeentefonds naar een specifieke uitkering. Vanwege deze wijziging is de decentralisatie uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches met ingang van uitkeringsjaar 2023 en verder laten vervallen. De inkomensoverdracht vindt tenslotte niet meer plaats via het gemeentefonds, maar zal via de specifieke uitkering plaatsvinden. Aan de specifieke uitkering zitten, in tegenstelling tot het gemeentefonds, bestedings-, verantwoordings- en terugbetalingsverplichtingen over de inzet van de middelen

Leerlingenvervoer Oekraïne (incidenteel)

Eind januari 2023 zijn er meer dan 88.000 vluchtelingen uit Oekraïne naar Nederland gekomen en ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP), onder wie circa 18.000 kinderen en jongeren. Scholen en gemeenten spannen zich in om deze leerlingen onderwijs te bieden. Hier hoort in sommige gevallen ook het vervoer naar de school bij. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan leerlingen uit Oekraïne.

De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt, en maken. De decentralisatieuitkering ziet toe op de periode van januari 2023 tot en met 31 juli 2023. De bedragen zijn gebaseerd op het aantal geregistreerde kinderen uit Oekraïne, met peildatum 23 januari 2023

Taal voor ontheemden uit Oekraïne (incidenteel)

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Om een hogere arbeidsparticipatie te stimuleren, het mogelijk te maken voor Oekraïners om werk te doen dat past bij hun vaardigheden en opleiding en om deel te kunnen nemen aan de Nederlandse maatschappij, is het leren van de Nederlandse taal essentieel. Deze middelen

⁴ [concept-hervormingsagenda-jeugd-2023-2028 - pagina 12](#)

⁵ [Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026](#)

hebben tot doel het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. Dit kunnen ontheemden zijn die daar behoefte aan hebben, die dat nodig hebben om werk te vinden of die werk willen vinden dat beter past bij hun vaardigheden, werkervaring en onderwijsachtergrond. De verdeelsleutel van het beschikbare macrobudget is gebaseerd op CBS gegeven voor het aantal opgevangen ontheemden uit Oekraïne per gemeente.

Maatschappelijke begeleiding en ELIPS (incidenteel)

Voor inburgeringsplichtige asielstatushouder welke vallen onder de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. De financiering voor Maatschappelijke begeleiding voor inburgeringsplichtige asielstatushouder welke vallen onder de Wet inburgering 2021 worden gefinancierd door een afzonderlijke Specifieke uitkering.

Daarnaast zijn er eerder afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde Einde Lening Inburgerings-plicht (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn.

Integratie-uitkering Participatie (structureel)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023 (€ 114,97 mln. in 2023, aflopend naar € 95,96 mln. in 2028). De onderverdeling van de loon- en prijsbijstelling betreft de taken Wsw en beschut werk. Daarnaast is de verdeling over gemeenten geactualiseerd als gevolg van de aantallen binnen Wsw (mede in relatie tot blijfkansen) en beschut werk.

Inkomstenderving 2021 (incidenteel) (covid-19)

Er was afgesproken dat gemeenten reële compensatie ontvangen voor de derving van inkomsten door covid-19 in 2021. Middels deze circulaire wordt deze vergoeding definitief afgewikkeld. De inkomstenderving heeft voornamelijk betrekking op parkeer- en toeristenbelasting.

WOZ

WOZ-waarde mutatie (structureel)

Deze mutatie betreft de omvang van de totale WOZ-waarden van de woningen en niet-woningen. Deze omvang wijzigt als gevolg van WOZ-waardestijgingen en uitbreiding door woningbouw.

WOZ-aanpassing rekentarief (structureel)

Gemeenten worden op de algemene uitkering gekort voor maatstaf WOZ-waarden. Uitgangspunt is daarbij dat gemeenten waar de WOZ-waarde gemiddeld hoger ligt, de financiële draagkracht van inwoners beter is, en gemeenten dus ook in staat zijn om meer eigen inkomsten uit OZB te realiseren. Deze korting wordt berekend op basis van een gemiddeld rekentarief vermenigvuldigd met de totale WOZ-waarde.

De bijstelling van het rekentarief volgt ten eerste de gemiddelde landelijke WOZ-waardestijging. Als de WOZ-waardeontwikkeling stijgt, daalt het rekentarief voor de korting en vice versa. Hiermee wordt de stijging (of daling) als effect op de korting op de algemene uitkering voor woningen geëlimineerd. Ten tweede wordt het rekentarief gecorrigeerd voor inflatie. Het Rijk gaat er van uit dat gemeenten in hun tariefstelling rekening houden met inflatie. Als de inflatie stijgt, stijgt ook het rekentarief (en daarmee de korting op het gemeentefonds).

In de meicirculaire is rekening gehouden met een gemiddelde landelijke WOZ-waardestijging van respectievelijk 3% en 2% voor woningen en niet-woningen. Daarnaast wordt er gerekend met een

inflatie van 7%. In 2024 stijgt daarmee het rekestarief voor Woningen met 3,883%⁶ en niet-woningen met 4,902%⁷. Het rekestarief voor eigenaren woningen komt na aanpassing op 0,0890%, voor eigenaren niet-woningen op 0,2933% en voor gebruikers niet-woningen op 0,2231%.

Overige ontwikkelingen

Energietoeslag 2023 (incidenteel)

Voor 2023 is besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 aan de mensen met een laag inkomen uit te keren om hen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, heeft het kabinet gemeenten de mogelijkheid gegeven om € 500 mln. hiervan al in 2022 uit te keren. De resterende € 875 mln. zal in de septembercirculaire 2023 via een decentralisatie-uitkering worden verdeeld en niet via de algemene uitkering.

Herijking gemeentefonds

Met ingang van 1 januari 2023 is sprake van de invoering van een nieuwe verdeling van de algemene uitkering. De huidige situatie is nog niet het eindstation en het model zal continu onderhoud vragen. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld. De VNG heeft aangegeven het van belang te vinden dat de ROB, de VNG en gemeenten nauw bij de uitvoering van de onderzoeksagenda betrokken worden⁸.

De planning is dat begin 2025 een evaluatie wordt opgeleverd. In de huidige situatie is Ouder-Amstel een voordeelgemeente. Er is afgesproken dat gemeenten vooralsnog gecompenseerd worden voor het voor- dan wel nadeel, welke hoger is dan het afgesproken ingroeipad. Voor Ouder-Amstel houdt dit in dat er in de jaren 2025 en verder een negatieve compensatiepost (suppletie-uitkering) is opgenomen. In beginsel zou bij het volledig doorvoeren van de herijking de verwachting zijn dat voor de gemeente Ouder-Amstel deze post komt te vervallen en daarmee een positief effect gaat geven. Echter, dit bedrag vormt een risico binnen het gemeentefonds en dus de begroting want dit bedrag kan, mede door de evaluatie, op een later moment weer anders uitpakken.

Algemene uitkering

De grootste inkomstenpost binnen de begroting van gemeenten is het gemeentefonds. De inkomsten zijn algemene middelen en zijn daarmee vrij besteedbaar. In de Financiële verhoudingswet (Fvw art. 16) is aangegeven dat het de voorkeur heeft om de financiering door het Rijk aan gemeenten allereerst middels de algemene uitkering te verstrekken. Er is geen verantwoordingsverplichting. Soms zijn middelen gelabeld, maar niet geoormerkt. Die labeling is om gemeenten inzicht te geven met welk doel het Rijk de middelen beschikbaar stelt. Dit kan bijvoorbeeld zijn om specifieke beleidsdoelen in een coalitieperiode te bereiken, waar gemeenten een rol in kunnen spelen. Het is echter aan gemeenten zelf om te besluiten waar ze middelen voor willen inzetten. Er is géén bestedings- en verantwoordingsverplichting.

Groei Specifieke uitkeringen Alleen in gevallen waardoor er niet tot een objectieve- of kostengeoriënteerde verdeling kan worden gekomen, komt een Specifieke Uitkering (SPUK) om de hoek kijken in plaats van het gemeentefonds. Aan een SPUK zit veelal een verantwoordings- en terugbetalingsverplichting. Daarnaast leidt een SPUK tot een administratieve lastenverzwaring bij gemeenten.

⁶ Woningen = $(1,07/1,03) - 1 = 3,883\%$

⁷ Niet-woningen = $(1,07/1,02) - 1 = 4,902\%$

⁸ [onderzoeksagenda-nieuwe-verdeelmodel-gemeentefonds](#)

De afgelopen jaren (sinds 2018) neemt het aantal SPUK regelingen substantieel toe. Reden hiervan is een onderzoek van de algemene rekenkamer, waarbij er bevindingen zijn gedaan dat bij sommige uitkeringen binnen het gemeentefonds via (convenant)afspraken zijn gemaakt die de beleids- en bestedingsvrijheid van gemeenten beperken, bijvoorbeeld door:

- de betaling van een volgende tranche afhankelijk te maken van het nakomen van de gemaakte afspraken;
- gedetailleerd voor te schrijven hoe de toegekende middelen besteed moeten worden;
- de decentrale overheid op te laten treden als 'verdeelkantoor';
- cofinanciering door de decentrale overheid als eis te stellen;
- te dreigen met interbestuurlijk toezicht, als de afspraken niet nagekomen worden.

Om vanuit het Rijk met gemeenten afspraken te maken over de specifieke besteding, vindt er daarom een kanteling plaats naar financiering via afzonderlijke specifieke uitkeringen en bestaande middelen binnen het gemeentefonds om te zetten naar een specifieke uitkering.

Voor gemeenten kleven hier de volgende bezwaren aan:

- beleidsvrijheid over de besteding van de middelen is zeer beperkt (uitholling autonomie);
- veelal terugbetalingsverplichting gekoppeld aan de regeling;
- veel inzet van ambtelijke uren voor verantwoordingsverplichtingen;
- extra accountantskosten bij de jaarrekening voor Sisa-controle;
- risico bij onduidelijkheid bestedingsverplichting, waardoor uitgaven zijn gedaan maar toch terugbetaling is vereist.

